

nek É-i fele a 2/a szelvény D-i felében jelentkezett. Laza, mindössze 10–15 cm rétegvastagságú betöltéséből nagy mennyiségű nyers színű és szürke kerámia, számos mécses-töredék és egy caliga talpának vasszegecsei kerültek elő. A lakógödör egyik legjelentősebb lelete egy 15 cm magasságú terrakottaszobor töredéke, melynek a feje hiányzik.

A római kori rétegek rézkori objektumokat bolygattak meg, ami azt eredményezte, hogy a római réteg alján a két korszak leletanyaga együttesen jött a felszínre. A római rétegek alatt három őskori cölöplyukra és két kisebb gödörre bukkantunk, ezek leletanyaga szórva-nyosnak bizonyult.

HORVÁTH FRIDERIKA

7. Alsópáhok, Paptag (MRT 1. k., 1/4 lh.)

(Zala megye) R, B, Ró

2007. november 12. és december 13. között próbafeltárást végeztem a 462/1, 462/2, 462/3 hrsz. ingatlanokon termálhotel építését megelőzően. A megkutatandó kb. 30 000 m² nagyságú területen 14 kutatóárkot jelöltem ki, ezek összterülete 3000 m² volt. Összesen 68 régészeti objektum került elő, melyek többsége hulladékgödör, építményekhez tartozó alapárkok és cölöplyukak. 1800 m² felületen a feltárást befejeztük, 1200 m² területen az objektumokat visszatemetjük, feltárást későbbre halasztottuk.

A próbafeltárási területe a Hévízdomb Ny-i lejtőjén, a Páhoki-pataktól K-re eső részen 121 és 112 m közötti Balti szint feletti magasságon helyezkedett el. Az objektumfoltokat átlagosan 50–70 cm mélységben, löszös altalajban, a szántásréteg alatt sikerült megfogni.

Az előkerült objektumok több mint fele őskori, a késő rézkori badeni kultúra, valamint a késő bronzkor (urnamezős kultúra) és a római kor időszakába sorolható telepjelenség (hulladékgödrök, kemence, épületekhez tartozó cölöphelyek valamint alapárkok). Az MRT által a terepbejáráson észlelt „római telep falainak kő- és téglanyagát” nem sikerült megtalálni, viszont az 1/6 számon említett péceli kultúrához tartozó telep nyomát sikerült lokalizálni.

A jelenlegi részleges megfigyelés mellett is kijelenthető, hogy az őskori objektumok és leletek a vizsgált terület K-i és középső részén, míg a római objektumok és leletanyag a terület K-i – az egykori vízmederhez közelebb eső részén – koncentráálódtak.

Az ásatás során feltártunk egy a badeni kultúra időszakába sorolható sírt, valamint egy szétdőlt római téglasírt is.

A késő rézkor időszakára keltezhető badeni kultúrához tartozó hulladékgödör alján (110 cm mélyen) került elő a bal oldalára fektetett, megközelítőleg É–D tájolású, zsugorított, melléklet nélküli női csontváz. A hulladékgödör aljára „dobott” test nagy valószínűséggel a más telepeken is megfigyelt jelenség, a halotti áldozati kultusz

egyik eleme. Az elhunyt korát és a halál pontos okát a későbbi antropológiai vizsgálatok tisztázhatják.

A téglasírból kis számban állat- és embercsontok valamint 2 kevésbé jellegzetes fazék szürke oldaltöredéke került elő. A sír struktúráját a rombolás miatt nem lehetett pontosan megállapítani. A téglasír oldalát a területre jellemző „lapos kővel” valamint homokkővel rakták ki és tegulával fedték. Sajnos, a sír fedésének technikáját (sátortető vagy lapos szerkezetű) és a sír pontosabb korát a pusztítás miatt nem lehet meghatározni. A római téglasír előkerülése nem meglepő, hiszen a 19. sz. második felében ezen a területen római téglasírt találtak, melyet az akkor előkerült mázas korsó, karperec valamint Nagy Konstantin érmek a 4. századra kelteztek. Valószínű, hogy a területen további téglasírok előkerülése várható.

Az ásatás területe nem érintette az 17/2 számon tartott „Hévízdomb nyugati lejtőjén nyitott kőfejtők környékén” elterülő késő népvándorlás kori temetőt. A temető, amely a mai Alsópáhok–Hévíz összekötőúttól É-ra helyezkedik el, a próbafeltárási tanúsága szerint nem húzódik D-i irányba, a Paptag-dűlő területére.

HAVASI BÁLINT

8. Alsózsolca, Simárd

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) R?, B?

2007. július 26-án helyszíni szemlét tartottam a lelőhelyen. A terület a betonelemgyártól a 37. sz. főút felé vezető műút mentén található, az ongai csavargyárhoz futó vasúti sínek után bal oldalon, a Simárd terület Ny-i részén, 1240 m-re a 37. sz. főút kereszteződésétől. A terület egy markáns domb, 114 m magas, É–D-i irányú, É-ről egy földút, D-ről pedig a vasúti sínek határolják. A dombnak legmagasabb része 100 m hosszú, ezen található a régészeti lelőhely. A területen őskori cserépdarabokat, paticsdarabokat és pattintott köveket találtunk. A cserépdarabok jellegtelenek, homokkal soványítottak, feltehetően a réz- vagy a bronzkorhoz tartoznak. A lelőhely 940 m-re DDK-i irányban található a Bene halma nevű neolitikus lelőhelytől.

LENGYEL GYÖRGY

9. Arka, Bán-hegy

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Pa, B

2007. július 4-én a Lillafüredi kísérleti régészeti napokra készülve pattintásra alkalmas kőzeteket kerestünk a zempléni hidrokvacitforrások területén.

A Bán-hegy nevű területtől ÉK-i irányban található kiemelkedésen pattintott hidrokvacitdarabokat találtunk, melyekkel néhány őskori cserépdarab is előkerült, közöttük bronzkoriak. A pattintott kőeszközök zöme jellegtelen, bármelyik pattintott kőeszközt készítő régészeti korszak emléke lehet. Egyetlen kőeszköz sorolható pontosan régészeti kultúrához, egy szeletai babérlevél alakú hegy. A darab törött, pattintás közben tört el,

nyersanyaga a térségben található kékes árnyalatú hidrokvarcit. A leletek arra utalnak, hogy a hidrokvarcit-gyűjtés a területen legalább a felső paleolitikum kezdetével megindult.

LENGYEL GYÖRGY – SZOLYÁK PÉTER

10. Arnót, Répás-alja

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Sza, Á

2007. december 7-én helyszíni szemlét végeztünk a Répás-dűlő Ny-i oldalán tervezett ipari övezetben. A terület domborzati adottságai alapján feltételeztük, hogy emberi megtelepedésre alkalmas lehetett a környezet. Az Arnót–Sajópálfala út mellett húzódó terület teljes felszíne réti jellegű növényzettel fedett. Főleg a középső és É-i szakaszokon viszonylag nagy felszíni leletintenzitást tapasztaltunk császárkori, valamint Árpád-kori kerámialeletek formájában.

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

11. Babócsa, Basakert

(Somogy megye) Á, Kk

A Basakert területén az 1980-as években dr. Magyar Kálmán vezetésével folytak ásatások. A 2007. évi megelőző feltárás azért vált szükségessé, mert a sáncon jelenleg is átvezető út helyére egy gyalogoshidat szándékozott építeni a helyi önkormányzat. Célunk volt a sáncárok eredeti mélységének megállapítása illetve a tervezett gyaloghíd vonalába eső objektumok, esetleg a sánc megmaradt faszerkezetének feltárása.

2007. augusztus 6–10. között dolgoztunk a lelőhelyen. Először a tervezett híd vonalában kotróval átvágtuk a két sáncot a sárga altalajig, majd géppel illetve – az alsó részén – kézzel megkerestük a sáncárok alját. A két sánc alatt a sárga altalajban 9 objektumot: több Árpád-kori kerámiát és tégladarabokat tartalmazó gödör mellett – a belső sánc külső, árok felőli részén – két sekély, a sáncárokkal nagyjából párhuzamosan haladó, sekély árkot találtunk. Ez utóbbiak tartozhatnak a sánchoz, a többi objektum korábbi lehet annak megépítésénél.

Munkatárs: Molnár László technikus.

MOLNÁR ISTVÁN

12. Bag, Peres-dűlő

(MRT 13. k. 3–4. lh.)

(Pest megye) Ő

A több mint másfél évszázada ismert régészeti lelőhely területén ipari park kialakítását tervezte a helyi önkormányzat. Ezzel kapcsolatban a területen helyszíni szemlét tartottam, amelynek során kiderült, hogy a lelőhely D-en, az eddig ismertnél valamivel nagyobb. A lelőhely jelenleg ismert határán kívül, az Egres-patakotól D-re, az M3 autópálya és a patak között félúton egy kb. 20–25 m-es körzetben néhány jellegtelen, de kétségtelenül régészeti korú, kézzel formált (őskori?)

cserepet gyűjtöttünk. A felszíni nyomok alapján nem lehet megállapítani, hogy a Peres-dűlői lelőhelyhez tartozó kiszántott objektum nyomait találtuk meg, vagy pedig egy új, eddig ismeretlen lelőhellyel kell itt számolnunk. Ideiglenesen a 4/a számot adtuk neki.

A területről korábban Czajlik Zoltán⁴ és Miklós Zsuzsa (publikálatlan) készített légi fotót. Erről kiderül, hogy a terület közvetlen közelében, illetve rajta keresztül húzódik egy szokatlanul nagyméretű, feltehetően őskori, ismeretlen funkciójú hármass körárokrendszer. Ennek kis része érinti az ipari park területét, de főként azt a területét, ahol a már ismert Peres-dűlői (3–4.) lelőhely fekszik.

KULCSÁR VALÉRIA

13. Baja, Bajaszentistván

(Bács-Kiskun megye) Kk, Kú, Tö

2007. augusztus 6-án terepbejárást végeztem az 511. sz., Baját elkerülő főút nyomvonalát, 200 m széles sávban.

1. *lelőhely*: A főút 156+000–156+150 km-szelvény közötti szakaszán, Bajaszentistvántól É-ra, a Kertészet néven nyilvántartott régészeti lelőhelytől K-re, egy napraforgótábla É-i sarkában, 150 m átmérőjű körben meghatározhatatlan korú, és a kora újkorra (17–18. század) datálható kerámiatöredékek kerültek elő, recens törmelékkel együtt.

2. *lelőhely*: A főút 156+400 km-szelvényével egy magasságban, a nyomvonalról Ny-ra, Bajaszentistvántól ÉK-re egy kb. 100 m átmérőjű, 8–10 m magas homokdombot figyeltem meg. A domb É-i részén szőlőt telepítettek, D-i részét napraforgótábla érintette, a domb teteje kimaradt a művelésből. A domb tetején újkori törmelék mellett ismeretlen korú, illetve késő középkori kerámiatöredékeket gyűjtöttem.

3. *lelőhely*: A főút 157+950 km-szelvényénél, a Müller-tanyától É-ra, a nyomvonal egy kb. 150×100 m-es homokdombot vágott. A domb egy lucernás közepén emelkedett, a domb tetején a növényzet nagyon ritka volt, a D-i részen egy sáv frissen volt szántva. A dombtetőn, illetve a szántásban, a homokos altalajon újkori, esetleg török kori és ismeretlen korú kerámiatöredékeket, paticsot gyűjtöttem.

A felszíni leletek szóródása egyik lelőhelyen sem volt intenzív.

REMÉNYI LÁSZLÓ

14. Bakonszeg, Remete-tő

(Hajdú-Bihar megye) U, R?, Sza, A

2007. július 2–20. között tervezett szabadidő központ helyén, három épület és a szennyvíztároló területén

4 CZAJLIK Z.: Légi régészeti kutatások Magyarországon 2002-ben. In: Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2002. Budapest, 2004. 164., 1. kép.